

Petteri Haveri
12.5.2022

Eduskunnan Talousvaliokunta

Viite: U 60/2021 vp - UJ 7/2022 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (päästökauppadirektiivin markkinavakausvarantopäätöksen ja meriliikenteen MRV-asetuksen muuttaminen) sekä komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi (markkinavakausvarantopäätöksen muuttaminen)

Lausunto Valtioneuvoston kirjelmästä päästökauppadirektiivistä ja markkinavaraus-asetuksesta

Energiateollisuus ry:n (ET) kiittää mahdollisuudesta esittää näkemyksemme ja toteamme lausuntonamme seuraavaa:

Valtioneuvoston kirjelmä antaa hyvän käsityksen neuvotteluista neuvostossa. Pidämme pääosin Suomen kantaa hyvänä. Jätteenpolton sisällyttäminen päästökauppaan Suomen kannassa kuvulla tavalla ei kuitenkaan ole Suomen edun mukaista, ja esitämme siihen muutosta.

Yksityiskohtaiset kommentit

Jätteenpolto

Pidämme huolestuttavana ehdotusta, että Suomi suhtautuu alustavan myönteisesti jätteenpolton sisällyttämiseen päästökauppaan. Komissio ei direktiivin muutosehdotuksessa ole tätä esittänyt, ja ehdotus on tuotu mukaan vasta neuvotteluissa.

Käytännössä jätettä energiaksi käyttävillä laitoksilla ei ole mahdollisuutta vaikuttaa tulevan jätteen sisältöön, ja päästöoikeus olisi lopulta muutenkin vaikeassa taloudellisessa tilanteessa oleville kunnille kohdistuva lisäkustannus ilman ohjaavaa vaikutusta. Jätteen määrän pienentämiseen ja lajitteluun kannustavaa on jo muuta ja vaikuttavampaa säädäntöä. Jätteenpolttolaitoksiin kohdistuvan ohjausvaikutuksen puuttumisen lisäksi olemme huolissamme, mitä jätteelle tapahtuu, mikäli sen loppukäsittelystä energiaksi tehdään kalliimpaa. EU:n sisäiset kuljetukset kaatopaikoille tai polttaminen pienissä päästökaupan ulkopuolelle kuitenkin jäävissä laitoksissa voi muodostua houkuttelevaksi.

Mikäli ETS-neuvotteluissa Neuvoston kanta olisi kääntymässä sisällyttämisen kannalle, tulee mahdollinen sisällyttämispäätös ja sen aikataulu perustaa erilliselle ja kattavalle vaikutusten arvioinnille, joka huomioi vaikutukset koko integroituun jätehuoltojärjestelmään. Mikäli vaikutustenarvioinnin jälkeen jätteenpolton sisällyttäminen nähtäisiin mahdolliseksi, tulisi sen aikataulullisesti toteutua 2030-luvun puolivälin jälkeen. Kuntatalouden kannalta mahdollinen jätteenpolton sisällyttäminen tulisi täydentää parhaalle jätteenpolttoteknologialle suunnatulle päästöoikeuksien ilmaisjaolla.

Esitämme Suomen kantaan seuraavaa muutosta:

”Suomi suhtautuu alustavan myönteisesti **erittäin varauksellisesti** neuvotteluissa esille nousseeseen ajatukseen sisällyttää jätteenpolto päästökaupan soveltamisalaan ja korostaa kattavien vaikutusarviointien tarvetta **koko integroidun jätehuoltojärjestelmän kannalta**. Suomi arvioi, että päästövähennyksien hintaohjauksen laajentaminen edistäisi EU-tasolla tarkasteltuna siirtymää kohti 2050-ilmastoneutraaliteettiä **että jätteenpolton menestyksellinen sisällyttäminen päästökauppaan edellyttää huomattavia investointeja ja teknologista kehitystä niin päästöjen talteenoton kuin päästömittauksen osalta. Suomi on huolissaan, että sisällyttäminen aiheuttaisi jätteen ohjautumista kiertotalouden ja energiahyödyntämisen ulkopuolelle ja että päästömaksut lisäisivät muutenkin vaikeassa taloudellisessa tilanteessa olevien kuntien kustannuksia. Mikäli Neuvoston sisäisissä neuvotteluissa**

tai myöhemmissä trilogi-neuvotteluissa jätteenpoltto huolimatta Suomen kannasta tulisi kuitenkin sisällytettäväksi, edellyttää Suomi riittävää siirtymäaikaa, eikä näe sisällyttämistä mahdolliseksi ennen kuin 2035 jälkeen. Lisäksi taakanjakosektoriin kuuluvan jätteenpolton sisällyttäminen päästökauppaan tasaisi kilpailuolosuhteita eri energiantuotantolaitoksien välillä niin kansallisesti kuin EU-tasolla. Suomi katsoo, että myös jätteenpolton osalta sääntelyn ja ohjauksen tulisi olla tarkkarajaista ja selkeää.”

Päästövähennystavoite ja markkinavakausero

Pidämme Suomen kantaa tukea komission ehdotuksia lineaarisen päästövähennyskertoimen kiristämisestä, päästökaton kertaluonteisesta leikkauksesta sekä markkinavakauseromekanismin sisäännoton säilyttämistä 24 % kannatettavina. Ehdotamme lisäksi, että Suomi voisi kannassaan suhtautua alustavan myönteisesti markkinavakauseromekanismin sisäänottorajojen tarkistamiseen samassa suhteessa kuin päästöoikeuksien liikkeelle laskettavaa määrää pienennetään.

Hiilirajamekanismi

Pidämme Suomen kantaa hiilirajamekanismista ja siihen liittyvän vientikompensoinnin nostamisesta esille neuvotteluissa hyvänä. Ehdotamme Suomen kantaan täydennystä, että Suomi kannattaa komission ehdottamien tuotteiden: ”teräs, alumiini, lannoitteet, sementti ja sähkö” lisäksi vedyntuonnin sisällyttämistä hiilirajamekanismin alaiseksi tuotteeksi. Tänä päivänä valtaosa globaalista vedyntuotannosta perustuu vedyn irrottamiseen fossiilisesta polttoaineesta, yleensä maakaasusta tai kivihilestä. Eurooppalainen vedyntuotanto olisi pohjautumassa elektrolyysiin, ja siten olisi tärkeää, ettei päästöllinen tuontivety saisi kilpailuetua suhteessa päästöhinnon alaiseen eurooppalaiseen vedyntuotantoon.

Biomassaa hyödyntävien laitosten mahdollisuus hyötyä ilmaisjaosta

Komission ehdotus sulkea yli 95 % biomassaa käyttävät laitokset päästökaupan ulkopuolelle on nurinkurinen monella tapaa. Ehdotus asettaa teknologiat eriarvoiseen asemaan ja on yleisen kielteinen biomassan energiakäytölle. Lisäksi ehdotus kaventaisi päästökaupan soveltamisalaa ja lisäisi päästöjä. Jos laitos haluaisi pysyttäytyä päästökaupassa, tulisi sen lisästä fossiilisten polttoaineiden käyttöä ja jos laitos jättäytyisi päästökaupan ulkopuolelle ei sillä olisi kannustetta välttää fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Ja lisäksi ehdotus olisi hallinnollisesti erittäin hankala tilanteissa, joissa fossiilisen polttoaineen käytön osuus vaihtelee 5 % tienoilla.

Esitämme, että Suomen kannassa otetaan selkeämmin kielteinen kanta tähän ehdotukseen, ja esitämme Suomen kantaan seuraavaa muutosta:

”Suomi suhtautuu edelleen varauksellisesti komission ehdotukseen **vastustaa edelleen komission ehdotusta** alentaa soveltamisalan kuulumisen rajaa biomassaa käyttävien laitosten osalta 95 %:iin nykyisen 100 %:in sijaan”

EU:n päästökaupan päästöoikeuden liiallisen hinnannousun estämisen mekanismi

Pidämme kannatettavana Suomen kantaa, ettei tässä tarvita muutosta ja että periaatteen tulee olla markkinaehtoinen.

Uusi tieliikenteen ja rakennusten päästökauppa

Tieliikenteen ja rakennusten aiheuttamien päästöjen eurooppalainen hinnoittelu tarvitaan vauhdittamaan näiden sektorien päästövähennyksiä koko EU:n alueella. Rakennusten osalta tämä päästökaupan laajennus saattaa fossiilisen lämmitysenergian käytön yhdenmukaisemmaksi kiinteistöissä ja kaukolämmössä. Kaukolämmön tuotanto on nykyisin päästöhinnon piirissä, mutta fossiilienergian käyttö kiinteistökohtaisissa ratkaisuissa ei ole. Lisäksi Suomen taakanjakosektorin päästövähennysten on arvioitu edellyttävän liikenteen päästöhinnon alennusta, ja pidämme paljon parempana toteuttaa tämä eurooppalaisella ratkaisulla kuin Suomessa kansallisesti.

Pidämme Suomen myönteistä kantaa uuteen tieliikenteen ja rakennusten päästökauppaan hyvänä, sekä perusteltuna myönteistä suhtautumista sen rajausten tarkentamiseen kattamaan myös kaikki pienet päästökaupan ulkopuoliset lämmöntuotantolaitokset riippumatta lämmön käyttökohteesta. Vastaava tarkennus olisi perusteltu työkoneiden osalta. Rajauksen tarkentaminen ei kuitenkaan saa tarkoittaa soveltamisalan kaventamista. Olemme huolissamme EU:n parlamentin puolella esitetyistä rajauksista soveltaa liikenteen ja rakennusten päästöjen hinnoittelua alkuvaiheessa vain "kaupalliseen toimintaan". Tämä olisi huomattava ja vahingollinen heikennys.

Päästöoikeusmarkkinoille osallistuminen

Euroopan parlamentin neuvotteluissa on noussut esille ehdotus rajata eri toimijoiden osallistumista päästöoikeusmarkkinoille siten, ja esimerkiksi sulkea finanssitoimijat markkinoiden ulkopuolelle. Pidämme tätä ehdotusta huonona. Toimijoiden määrän rajaaminen ei paranna markkinoiden likviditeettiä ja toimivuutta. Lisäksi ehdotus saattaisi haitata päästöoikeuksien hyödyntämistä päästökauppasektorin ulkopuolisten toimijoiden päästökompensatioihin.

Esitämme harkittavaksi, että Suomen kannan kohdassa "Muuta" Suomi pitää tärkeänä säilyttää mahdollisuus osallistua päästöoikeusmarkkinoille laajana.

Lisätiedot:

Petteri Haveri (petteri.haveri@energia.fi, 050 5711554)